

Səh. 2	Paxılın manifesti – Azər Musaoğlu	Səh. 5	Cənnətin uşaqları – Binəli İslamoğlu	Səh. 6	Sözün rənglər dünyası – Afiq Muxtarov	Səh. 7	Dərdimiz birdirsə, səsimiz də bir olmalıdır – Aytən Fətullayeva
Səh. 3	Gəlimli-gedimli dünya... – Mirzə Məmmədov	Səh. 4	FƏNLƏRƏ GÖRƏ İMTAHAN DAN KƏSİLƏN ABİTURIYENTLƏRİN FAİZ GÖSTƏRİCİLƏRİ	Səh. 7	Küçə itlərinə emosional baxış həqiqəti gizlədir – Validə Fətullayeva		

İCTİMAİ QƏZET ❀ yeniyoqazeti@gmail.com ❀ “*येनो ज्ञानो*” სპეციალური გვერდი ❀ **HAQQIN SÖZÜ – SÖZÜN HAQQI**

31 AVQUST
2025-Cİ İL
№ 15 (232)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

GÜRCÜSTANDA FƏALİYYƏT GÖSTƏRƏN BİR SIRA QHT-LƏRİN BANK HESABLARINA HƏBS QOYULUB

Gürcüstanda 7 qeyri-hökumət təşkilatının (QHT) bank hesabları dondurulub.

Gürcüstan Prokurorluğu tərəfindən aparılan araşdırmalar çərçivəsində Vətəndaş Cəmiyyəti Fondu, Beynəlxalq Ədalətli Seçkilər və Demokratiya Cəmiyyəti (ISFED), İnformasiya Azadlığının İnkişafı İnstitutu (IDFI), Demokratiya Müdafiəçiləri, Gürcüstan Demokratiya Təşəbbüsü (GDI), “Sapari”, Sosial Ədalət Mərkəzi təşkilatlarının bank hesabları bloklandı.

Qurumun məlumatına görə, Tbilisi şəhər məhkəməsi prokurorluğun vəsatətini təmin edərək, ölkənin konstitusiya quruluşuna və milli təhlükəsizliyinə qarşı yönəlmiş fəaliyyətlərin maliyyələşdirilməsi ehtimalı ilə bağlı adıçəkilən QHT-lərin maliyyə fəaliyyətinə məhdudiyyət tətbiq edib.

Prokurorluğun açıqlamasında bildirilib ki, araşdırmalar zamanı bəzi təşkilatların daxil olan vəsaitlərinin əhəmiyyətli hissəsinin nizamnamə fəaliyyətindən kənar məqsədlərə – qanunsuz aksiyaların maliyyələşdirilməsinə, zorakı etirazların təşkilinə, hüquq-mühafizə orqanları ilə qarşıdurmada istifadə olunan vasitələrin alınmasına yönəldildiyi müəyyən olunub.

Məlumatla əsasən, həmin qurumlar 2024-cü ildə keçirilən etiraz aksiyalarında iştirak edən şəxsləri maddi və təşkilati baxımdan dəstəkləyib, həmçinin onlara cərimələrin ödənilməsində və hüquqi müdafiənin təmin edilməsində yardım göstərblər.

“Bu fəaliyyətlər nəticə etibarilə qanunsuz hərəkətlərin təşviqinə, hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinin zəiflədilməsinə xidmət edib. Bank hesablarına həbs qoyulması isə vəsaitlərin növbəti sui-istifadə hallarının qarşısını alır”, – prokurorluğun məlumatında qeyd olunub.

Qurum istintaqın davam etdirildiyini və ictimaiyyətə mütəmadi olaraq məlumat veriləcəyini bildirib.

Xatırladaq ki, ötən ilin noyabrında Gürcüstan hökuməti 2028-ci ilə qədər Aİ-yə üzvlük danışıqlarını dayandırdığını elan edib və bu qərar ölkədə genişmiqyaslı etirazlara səbəb olub. Polşa, Almaniya və Fransa dinc nümayişçilərə, media nümayəndələrinə və müxalifət liderlərinə qarşı zorakılığı, həmçinin siyasətçilərə qarşı təhdidləri pisləyib. Bir sıra Qərb ölkələri, o cümlədən Latviya, Litva və Estoniya etirazçılara qarşı zorakılığa görə məsuliyyət daşıyanlara qarşı sanksiyalar tətbiq edib.

DÖVLƏT TƏHLÜKƏSİZLİK XİDMƏTİNİN RƏİSİ İSTƏFA VERİB

Gürcüstanın Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi **Anri Oxanaşvili** istefa verib.

O, Gürcüstan Baş nazirinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri təyin edilib.

Bu barədə məlumat verən Baş nazir İrakli Kobaxidze bildirib ki, regiondakı mürəkkəb və çətin vəziyyət, ABŞ və Avropa İttifaqı ilə münasibətlər, həmçinin ölkə qarşısında duran təhlükəsizlik problemləri analitik yanaşma tələb edir. Bu baxımdan, Oxanaşvilinin vəzifə-

si informasiyanın işlənməsi və milli təhlükəsizliklə bağlı tövsiyələrin hazırlanmasıdır.

İ.Kobaxidze həmçinin vurğulayıb ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin yeni rəhbəri hakim partiyanın icraçı katibi **Mamuka Mdinaradze** olacaq.

“M.Mdinaradzenin hüquq-mühafizə orqanlarında kifayət qədər uzunmüddətli iş təcrübəsi var, bu da Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəhbəri vəzifələrinin yerinə yetirilməsi üçün çox vacibdir”, – deyərək Baş nazir vurğulayıb.

YERLİ SEÇKİLƏRDƏ 14 SİYASİ PARTİYA İŞTİRAK EDƏCƏK

Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) yaydığı məlumata əsasən, Gürcüstanda oktyabrın 4-də yerli seçkilərdə iştirak edəcək siyasi partiyaların qeydiyyatı başa çatıb.

14 siyasi partiya seçkilərdə iştirak etmək hüququ verilib. Bu partiyalar paytaxt Tbilisi də daxil olmaqla 64 şəhər və rayon meri vəzifəsi və sakrebuloğun mandatı uğrunda mübarizə aparacaqlar.

Bildirilib ki, seçkilərdə iştirak etmək üçün MSK-ya ümumilikdə 17 partiya müraciət edib. Qanunla müəyyən edilmiş tələblərə cavab vermədiyi üçün onlardan 3-ü qeydiyyatdan keçirilməyib.

Siyasi partiyalar sentyabrın 4-dək partiya siyahılarını (majoritar və merliyə namizədlərin siyahısı) təqdim etməlidirlər.

MSK eyni zamanda seçkilərdə iştirak edəcək partiyaların seçki nömrələrini də müəyyən edib.

PAXILIN MANİFESTİ

Azər MUSAĞLU

azermusaoglu@gmail.com

Mən paxılam!

Ətrafımdakı tanıdığım və tanımadığım bütün insanların üstünlüyünə, xoşbəxtliyinə, rifahına, müvəffəqiyyətinə, qabağa getməsinə, vəzifəyə təyin olunmasına, karyera qurmasına, uğur qazanmasına, ailə qurmasına, uşaq dünyaya gətirməsinə, ev almasına, maşın almasına, diplom almasına, sertifikat almasına, mükafat almasına, təltif olunmasına, təriflənməsinə dözmürəm, bundan dilxor oluram, gözüm götürmür, ürəyim partlayır, hirsimdən dişlərim bağırsağımı kəsir, əlim-ayağım əsir.

Mən paxılam!

Sevinən, gülən adam görəndə az qala dəli oluram. Sevincini burnundan gətirmək istəyirəm, gülüşünü göz yaşına döndərmək istəyirəm. İstəyirəm, insanlar hey problemlərdən danışsınlar, dərddən üz-gözlərindən zəhrimar yağsın. “Necəsən” sualına kimsə “yaxşıyam” deyər cavab verəndə özümü pis hiss edirəm. Məndən hal-əhvalımı soruşan olanda isə “pisəm” deyər cavab verərək başlayıram yaşamağın çətinliyindən, problemlərin çoxluğundan, xəstəliklərdən danışmağa ki, qarşımdakını neqativ enerji ilə yükləyərək pesimizmə kökləyib elə yola salım.

Mən paxılam!

Xoşbəxt ailələr, xoşbəxt cütlüklər görəndə paxıllanıram. İstəyirəm hamı bədbəxt olsun. Ailələrdə hər gün dedi-qodu, dava-dalaş olsun. Yeni evlənənlərin tez ayrılmasına, boşanmalarına sevinirəm. Bunun üçün əlimdən gələni edirəm: qeybət edirəm, birinin üstünə beşini qoyaraq söz aparıb, söz gətirirəm... Burnumu hər yerə soxuram, hamını güdürəm: kimin evindən kim çıxdı, kim kiminlə görüşdü, kim kimin maşınına mindi... Qohum-əqrəbanın, qonum-qonşunun aylığını, pensiyasını hesablayıram. İnsanlar boş və mənasız şeylərin üstündə dalaşanda, bir-birinin ətinə yeyəndə kənardan komediya seyr edən tamaşaçı kimi içimdə gülürəm.

Mən paxılam!

Dostlar, tanışlar, onların uşaqları uğur qazananda gözüm götürmür. Kimsə sərgi açır, dəvət edir, qəsdən getmirəm. Kimsə təqdimat edir, dəvət edir, qəsdən getmirəm. Kimsə tamaşa göstərir, dəvət edir, qəsdən getmirəm. Kimsə toyuna dəvət edir, qəsdən getmirəm. Kiminsə uşağı olur, qonaqlıq verir, dəvət edir, qəsdən getmirəm... Və sərgiləri, təqdimatları, tamaşaları, toyları, qonaqlıqları “boykot” etmək üçün min cür bəhanə uydururam. Rəsm çəkən, şeir yazan, hekayə yazan, aktyorluq edən, musiqi ilə məşğul olan adam görəndə ruhdan salmaq üçün, motivasiyasını öldürmək üçün başlayıram rəsmi, şeirin, teatrın, musiqinin vaxt itkisi olduğunu, maddi gəlir gətirmədiyini; rəssamların, şairlərin, yazıçıların, aktyorların, musiqiçilərin, ümumiyyətlə, bütün incəsənət adamlarının acından öldüyünü deməyə. Özüm isə uşaqlarımı incəsənətə aid bütün kurslara, dərnlərə yazdırıram.

Mən paxılam!

Məndən iş təklifi üçün kimisə xəbər alanda və ya ailə qurmaq məqsədi ilə kimisə soruşanda “heç qardaşıma da cavabdeh” olmuram. Amma bütün pis tərəflərini tapıb ortaya qoyuram, eyiblərinin üstünü açıram. “Öz aramızda qalsın” andı ilə həmin adama elə bir “CV” çıxarıram ki, soruşan, maraqlanan da “bu məsələnin bir daş altına, bir daş üstünə” and-amanı ilə qulaqlarını tutaraq kor-peşman aralanır. Axı ideal adam yoxdur. Heç kim mələk deyil. Hər igidin, hər gözəlin mütləq bir eybi var – qurdalasan mütləq taparsan.

Mən paxılam!

Zavodda, fabrikdə, ofisdə, məktəbdə, xəstəxanada, redaksiyada, dövlət idarələrində – hər yerdə iş yoldaşlarıma həsədlə yanaşıram. Əməkhaqqı artırılan, pul mükafatı alan, direktorun, rəhbərin təriflədiyi iş yoldaşlarımı qısqanıram. O qədər qısqanıram ki, bunu onlardan gizlədə bilmirəm: salam vermirəm, danışdırmıram, heç bir əyləncələrinə qatılmıram, sadəcə nifrət edirəm... Kiminsə işdən çıxarılmasını, ixtisara düşməsinə, əməkhaqqının kəsilməsinə səbirsizliklə gözləyirəm. İş yoldaşlarım işini düz görməyəndə,

rəhbərlik tərəfindən tənbeh olunanda çox sevinirəm. Onları “yoldan çıxarmaq”, işdən ayırmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxıram. Donos yazıram.

Mən paxılam!

Mənim paxıllığım ultramüasirdir. Bəli, paxıllığımı gizlətmək istəsəm də internet dövründə bu, mümkün olmayacaq. Paxıl olduğumu ilk olaraq sosial şəbəkələrdən biləcək hamı. Feysbukun doğum günləri ilə bağlı bildirişlərinə məhəl qoymadan heç kəsi təbrik etmirəm. Paxıllıqdan dostluğumda olanların paylaşıqları şəkilləri ürəkləmirəm. Paxıllıqdan dostluğumda olanların paylaşıqları statusları, şeirləri, hekayələri layk eləmirəm. Və bütün bunları hamı görür, hamı bilir. Hamıya virtual paxıllığım tutur. Sağ əlimi paxıl ürəyimin üstünə qoyub etiraf edirəm: yutubda bütün videoların altındakı bəyənmemək işarəsinə tıklayan o adam mənəm.

Mən paxılam!

Paxıllığımla tayfabazlığım və yerlibazlığım üst-üstə düşəndə paxıllığımın əhatə dairəsi daha da genişlənir, paxıllığım bütün sərhədləri aşır. Maddi və mənəvi nemətlərlə irəlində olan, üstün olan bütün tayfalar, nəsilərə paxıllanıram. Öz geridə qalmış tayfama haqq qazandırmaq üçün irəlində olan, uğur qazanan tayfaların uğurunun bünövrəsində oğurluq qum-sement, dələduzluq, haram axtararaq qarayaxmaya başlayıram. Yaşadığım bölgəni, şəhəri, kəndi bütün bölgələrdən, şəhərlərdən, kəndlərdən üstün tuturam. Hətta digər bölgələrdə, şəhərlərdə, kəndlərdə tikilən məktəbə, təmir olunan uşaq bağçasına, istirahət parkına, fəaliyyət göstərən teatra, dərnyə, nəşr olunan qəzetə, jurnal, təşkil olunan şənliyə də paxıllanıram, gözüm götürmür. Nə olsun ki, eyni millətlik, eyni bölgəli, şəhərli, kəndli ha deyilik.

Mən paxılam!

Paxılın erkəyi, dişisi olmaz. Başqalarının universitetə qəbul olmasına, diplom almasına, xaricə getməsinə, çimərlikdə istirahət etməsinə, sərgisinin keçirilməsinə, kitabının çap olunmasına, filminin festivalda qalib gəlməsinə, tamaşasının premyerasının baş tutmasına, müsabiqədə birincilik qazanmasına sevinə bilmirəm. İstəyirəm təkcə mən qəzet nəşr edim, təkcə mən jurnal nəşr edim, təkcə mən sayt açım və bu qəzetdə, jurnalda, saytda özümün, uşaqlarımla istedadsız yazılarını, şeirlərini, hekayələrini yayımlayım. İstedadlı adam görəndə paxıllığımdan ölürəm. Mən ürəkdən gülə bilmirəm. Yalnız və yalnız paxıllığını çəkdiyim insanların uğursuzluğuna, bədbəxtliyinə ürəkdən gülə bilirəm, sevinə bilirəm. Mən xoşbəxt ola bilmirəm. Qəlbimdə bəslədiyim bu qədim hiss qoymur xoşbəxt olum, qəmdən, kədərdən, qüssədən gecələri yata bilmirəm.

Mən paxılam!

Qardaşım Habil paxıllıqdan öldürdüm. Qardaşım Yusifi paxıllıqdan quyuya atdım. İnsan yaranandan var-dövlət, ruzi-bərəkət, ağıl-istedad, övlad-uşaq, vəzifə əldə edənlərə həmişə paxıllandım. Paxıllığım nifrətə çevrildi – hiylə qurdu, nifaq yaratdı, ara vurdu, qan tökdü... Yenə də paxıl qəlbim sakitləşmədi, aram tapmadı. Məndə olmayan var-dövlətin başqalarında da olmamasını istədim. Məndə olmayan savadın, biliyin, istedadın, bacarığın başqalarında da olmamasını istədim, məndə olmayan sağlamlığın başqalarında da olmamasını istədim. Mənə olmayan hörmətin, diqqətin başqalarına da olmamasını arzuladım. Yaraşıqlı, gözəl, boyu-buxunu, qaşı-gözü, saç-saqqalı yerində olanlara paxıllığımdan güzgüyə belə baxmıram. Çünki mən paxılam.

Paxıllıq xərcəngdən də betər bir xəstəlikdir, xərcəngi çox hallarda müalicə etmək olub, amma paxıllığı müalicə etmək mümkün deyil. Ona görə də, min cür bəhanə gətirməkdənsə, qəm-qüssədən ilan kimi qıvrılmaqdan bir dəfə insan kimi paxıl olduğunuzu etiraf edin, paxıllandığınızı açıq-aşkar bəyan edin. Qoy hamı paxılları tanıсын. Onsuz da paxıllığınız metastaz verərək qəlbinizdən digər bədən üzvlərinə, əzələrinə yayılaraq mütləq özünü büruzə verəcək. Onsuz da paxılın taxılı bitməyəcək. Onsuz da paxılın bağı göyərməyəcək. Onsuz da paxıla Tanrı verməyəcək. Sadəcə etiraf edin: Mən paxılam!

Və bütün ölkələrin paxılları, birləşin!

GƏLİMLİ-GEDİMLİ DÜNYA...

Elxan müəllim – şifahi xalq ədəbiyyatının gözəl bilicisi də haqqın dərgahına qovuşdu. Bu acı xəbər ilk növbədə onun ailə üzvlərini, qardaş-bacılarını, əqrəbalarını, tanış-bilişlərini, dostlarını, yaxınlarını üzdü. Bu acı xəbər məni də çox üzdü. Neyləyəsen. Dədə Qorqud demiş, gəlimli-gedimli dünya, bir ucu ölümlü dünya.

Gürcü xalqının belə bir bayatısı var:

Bu dünya nə olan şey?

Diyirləndirilən bir daşdır.

Hansı anda ki, doğulursan,

Elə orada qəbir də hazırdır (sətri tərcümə).

Nə isə. Zaman kəsiyində onun haqqında bədi yazı da yazmaq istəyirdim. Bu xəbər onun haqqında xatirə yazmağımı önə çəkdi...

...Mən Elxan müəllimi xeyli vaxtdır ki, tanıyıram. Özü də elə-belə deyil. Gürcüstan radiosunda qorunub saxlanılan, 1957-ci illərdə lentə alınan Borçalı aşığılarının lent yazılarını öncə Ankara radiosuna apardım. 15 günlüyə təcrübə məqsədilə ora dövət etmişdilər. Həmin vaxtlar Ankara radiosunda canlı yayım vardı. Efirə çıxdı. Aparıcı Borçalı aşığıları barədə xeyli danışdı. Dədə Əmrahın bir saz havası səsləndirildi. Hava bitər-bitməz Türkiyənin hansısa bölgəsindən mənimlə canlı bağlantı oldu. Suallarını cavablandırıdım. Ustadın ifası onu, aparıcını, redaktoru ovsunlamışdı. Sonralar bunu Elxan müəllimə danışmışdım. Ürəkdən bəyənmişdi.

Sonra həmin lent yazılarını Bakıya apardım. Radio və televiziya komitəsinə getdim. O vaxtlar adı belə idi. Orada Elxan müəllimi aradım. Görüşdük. Gelişimin məqsədini dedim. Məni rəhmətlik Mövlud Süleymanlının yanına apardı. O, radio üzrə sədr müavini idi. Biz içəri girəndə qalxdı, bizə tərəf gəlib elə qarşıladı. Elxan müəllim məni ona təqdim etdi, həm də çox təriflədi. O da öz növbəsində apardığım lent yazılarını təqdirəlayiq bir iş olduğunu qeyd etdi. Onu da qeyd edim ki, bu lent yazıları Azərbaycan radiosunda yox idi. Mənə qarşı nəvaziş göstərdi. Görünür, bir Aran Borçalısından olan bu böyük yazıçı məndən Borçalı ətri, Borçalı qoxusunu hiss etmişdi. Bir də Elxan müəllim mənim haqqımda xeyli danışmışdı. Elxan müəllim də Mövlud Süleymanlıya gənəşərək bizdə, yəni Gürcüstan radiosunda olmayan lent yazılarını köçürüb verdi...

... Bir dəfə Bakıya getmişdim. Elxan müəllimə baş çəkdim. Bir az söhbətdən sonra dedi ki, gedək bir yerə. Xalqlar Dostluğu metrosunun yaxınlığında bir nəfəri gözlədik. Bu da ustad aşiq Cahangir. Yaxınlıqda yerləşən yeməxanaya getdik. Mənim reportyorum yanımda idi. O oxudu, biz ikimiz də yazdıq. Kamandar ləmsində oxuyurdu. Sonra bir qismət çörək kəsdi. Qara şərabdən vurdum. Onun içdiyi, düzü,

yadımda deyil. Arada mən ona bir söz dedim: Siz mənim idealımsınız. Güllümsündü, üzündəki nur baxışındakı zəhmə qarışmışdı. Sanki bu nur və əzm məni bürüdü. Ehtiyatla üzünə baxırdım. Üz-gözümdən müdriklik yağırdı. Odur ki, dediyimdə, seçimimdə yanılmamışdım. Çünki Dədə Qorqud dünyasını öyrənməyi özünə borc bilən Hüseynqulu kişinin oğlu və yetirməsi idi. Onu da deyim ki, Səməd Vurğun Borçalıya gələndə Sadaxlı elində xalası oğluna, sonra da Faxralıya baş çəkir. Elin ziyahları ilə görüşür. O vaxtlar məktəb direktoru işləyən Hüseynqulu kişinin qonağı olur. Bunu aləm bilir. Onlar sonralar dost olurlar. Bu dostluq, mənim bildiyimə, Bakıda da davam edir.

Hə, bayaq ustad aşiq Cahangir barədə danışdım. Sonralar bu aşiq məşhurlaşdı. Bu işdə, şübhəsiz, Elxan müəllimin əməyi əvəzsizdir. Mən də Gürcüstana qayıdanda bu ustad aşığın lent yazılarını radioda verirdim. Çox bəyənirdilər...

...Bir dəfə evdə uzanıb Elxan müəllimin verilişinə qulaq asırdım. Xındı Məmməddən danışdı. Arada bu lent yazılarını mənim verdiyimə görə təşəkkür etdiyini eşitdim. Elə bil dünyanı mənə vermişdilər. Elə sevindim, gəl ki görəsən...

Faxralıya böyük itki baş vermişdi. Elin, eləcə də hamımızın sevimlisi Arif müəllim dünyasını dəyişmişdi. Bakıdan, Gürcüstanın hər yerindən dəfn mərasiminə axışırıdılar. Məni də o vaxtlar Qardabani icra hakiminin birinci müavini işləyən oğlum Araz ora apardı. Çox qalabalıq idi. Onu tanıyanlar vida mərasimində iştirak etməyi özlərinə borc bilirdilər. Bakıdan xeyli adam gəlmişdi. Mən Elxan müəllimə və onun qardaşı Eldar müəllimə yaxın oturmuşdum. Süfrədən qalxanda nədənsə Elxan müəllim mənim işlərimdən danışdı. Təqdirəlayiq iş olaraq önə çəkdi. Mən də kitablarım məsələsində bir az sıxıntı keçirdiyimi bildirdim. O, qardaşı Eldarı göstərdi. İmkandır, sənə yardım göstərər dedi. İşə bax, başqalarını demədi. Öz qardaşını dedi. Məhz elə Hüseynqulu kişinin oğlu Eldarı dedi. Eldar da sağ olsun, sonralar bir kitabıma deyil, bir neçə kitabıma yardım əlini uzatdı. Xatirələr çoxdur. Çözməklə bitməz...

...Nə isə. Mən Elxan müəllimin bir alim olaraq yazdığı kitablardan, tədqiq etdiyi işlərdən, Azərbaycan radiosunda müxtəlif adlarda apardığı verilişlərdən söhbət açmadım. Çünki bunu məndən çox bilənlər bilir. Mən sadəcə bəzi xatirələrimlə könlümü ovundurdum. Yada saldım. Allah rəhmət eləsin!

Hörmətlə:

Mirzə MƏMMƏDOĞLU

MİLLİ TƏRƏQQİ

Milli məsələlər və cəmiyyətin dərdləri haqqında danışanda oxucuların fikirlərini irqçilik kimi qəbul etdiklərini görürük. “İrqçilik” termini ilə “milliyyətçilik” termini etimologiya cəhətdən oxşar olsa da, məzmun nöqteyi-nəzərdən fərqlidir. Millət qavramı orta əsrlərdə ancaq bir soya mənsub olanları nəzərdə tutmurdu.

Məsələn, müsəlmanlara “millət-i İbrahim” deyilirdi. “Millət-i Osmanlı” deyildikdə tək türklər nəzərdə tutulmurdu.

Bu gün yaxın şərq xalqları bir-birindən təcrid olunduğuna görə hamımız öz xalqımızın dərdinə yanırıq. Milliyyətçilik ideyası altında öz soydaşlarımızın başqa xalqlardan üstün olduğunu və ya başqa xalqların bizdən əskik tərəfləri olduğunu müdafiə etmirik. Soydaşlarımız müdafiəmizi yanlış başa düşməsin. Milli məsələlərin üzərində çox durulması bizim milli tərəqqimiz üçün olduqca vacibdir. Milli kimlik uğrunda mübarizəmiz də, ana dilimizin qorunması uğrunda mübarizəmiz də milli tərəqqi nəminədir.

Əsrimiz tərəqqi ərsidir. Bizim mütərəqqi olmağımız üçün isə bir qayə ətrafında birləşməyimiz şərtidir. Bu qayə isə şübhəsiz, milli ideologiyadır. İngilislər sənaye inqilabını ingilis xalqının rifahı və inkişafı nəminə başlatdılar. Almanlar alman xalqı uğrunda mütərəqqi oldular. Bizim də milli birlik uğrunda mücadiləmiz türk millətinin əsrimizə ayaq uydurması, birliyi və diriliyi uğrunda.

Milli birlik deyəndə Azərbaycanın tamhüquqlu vətəndaşı olan talışlar, ləzgilər, avarlar, tatlar və ya Türkiyə vətəndaşı olan çərkəzlər, lazlar cəmiyyətimizdən kənarlaşdırılmır. Vahid bir ideologiya ətrafında tarix boyu çiyin-çiyinə vuruşan xalqların toplanması niyə bizim hədəfimiz olmasın? Niyə parçalanaq? Niyə Türkiyənin öz yolu, Azərbaycanın öz yolu, Özbəkistanın öz yolu olsun? Bu gün siyasi birlikdən çox söz edilsə də bu, kifayət deyil. Bütün türk milləti elmi, texniki, hərbi, siyasi cəbhələr ilə bir nüvənin ətrafına toplanmalıdır ki, inkişafdan geri qalmay-aq. Avropa Birliyinin yaranması Avropa xalqlarının ziyanına oldu? Əlbəttə, xeyr! Bir nəfərin qabiliyyəti tək başına aciz qala bilir, amma cəmiyyət yaranıb, fərqli qabiliyyətlər birləşsə, o zaman mütərəqqiliyin ilk addımı atılır. Parçalanaraq mütərəqqi ola bilmərik. Özbəyi, qazağı, qırğızı niyə ayrı bir millət olaraq görüm? Soyumuz eyni, kimliyimiz eyni, tariximiz ortaq, dilimiz eyni, bəs hədəfimiz, qayəmiz niyə bir olmasın?

Ənvər Paşa kimi böyük siyasi şəxsiyyətlər, Bəxtiyar Vahabzadə kimi böyük şairlər Turanizm ideologiyası altında irqçiliyə xidmət etmirdilər. Sağlam düşüncəli bir insan millətinin dərdini özündə hiss etməli, millətinin qaygısını çəkməlidir. Millətimiz yoxdursa biz də yoxuq. Turan dedikdə təkəcə Çindən Yunanıstana bir ərazi bölgüsü və ya dövlət nəzərdə tutmayın. Turan dedikdə vahid qayə, vahid hədəf, vahid mədəniyyət və ortaq tərəqqi nəzərdə tutun və bu yola xidmət etməkdən geri durmayın.

Milliyyətçilik və irqçilik terminlərinə qısa da olsa aydınlıq gətirdik. Fikirlərimizin irqçilik, başqasını aşağı görmək kimi qeyri-insani fikirlərlə qətiyyənlə əlaqəsi yoxdur. Dərdimiz millətimizin sağlamlığı, özünü tanıması, bir olması, çağa ayaq uydurmasıdır. Gəncləri bu yola səsləyir, millətin dərdinin təbii olmalarını təmənni edirik.

Cəlal YADİGARLI

Tbilisi Dövlət Universitetinin

Tarix fakültəsinin 3-cü kurs tələbəsi

FƏNLƏRƏ GÖRƏ İMTAHANDAN KƏSİLƏN ABİTURIYENTLƏRİN FAİZ GÖSTƏRİCİLƏRİ

2025 -ci ilin vahid milli imtahanlarında abituriyentlər bəzi fənlərdə minimal keçid balını aşma bilməyiblər. İmtahandan kəsilmə halları ən çox təbiət fənləri və riyaziyyatda qeydə alınıb. Ötən ilə nisbətən bu il abituriyentlərin təxminən 4 %-dən çoxu riyaziyyat imtahanından kəsilib.

Gürcü dili və ədəbiyyatı – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 15-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 2,76 % təşkil edib.

Ümumi qabiliyyət (erməni dilində) – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 24-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 15,03 % təşkil edib.

Ümumi qabiliyyət (Azərbaycan dilində) – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 24-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 23,21 % təşkil edib.

İngilis dili – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 14-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 4,32 % təşkil edib.

Rus dili – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 14-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 7,48 % təşkil edib.

Alman dili – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 14-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 5,61 % təşkil edib.

Fransız dili – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 14-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 0 % təşkil edib.

Riyaziyyat – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 10,2-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 15,83 % təşkil edib.

Tarix – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 15-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 1,81 % təşkil edib.

Coğrafiya – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 14,75-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 17,88 % təşkil edib.

Biologiya – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 17,5-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 15,09 % təşkil edib.

Kimya – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 15,75-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 17,66 % təşkil edib.

Fizika – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 15,75-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 27,27 % təşkil edib.

Ədəbiyyat – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 17,5-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 1,13 % təşkil edib.

İncəsənət – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 17,5-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 5,11 % təşkil edib.

Vətəndaş təhsili – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 15-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 17,81 % təşkil edib.

Osetin dili – dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş minimal keçid balı abituriyentin bərabərləşdirilmiş balının 15-dən yuxarı olduğu halda imtahanı vermiş hesab olunur. Bu balı toplaya bilməyən və minimal kompetensiya həddini aşma bilməyən abituriyentlərin sayı ümumilikdə 0 % təşkil edib.

ABİTURIYENTLƏRİN YÜKSƏK BAL TOPLAYA BİLMƏDİYİ FƏNLƏR

Qiymətləndirmə və İmtahanlar üzrə Milli Mərkəz fənlərə əsasən 2025-ci ilin vahid milli imtahanlarının statistik analizini yayımlayıb.

Rəsmi göstəricilərə görə, 17 imtahan fənnindən 7 fənn üzrə heç bir abituriyent yüksək bal toplama bilməyib.

Ümumi qabiliyyət (erməni dilində):

Testin maksimum balı 80 – imtahanda toplanan ən yüksək bal 71. Qeyd olunan balı yalnız 1 abituriyent toplayıb.

Ümumi qabiliyyət (Azərbaycan dilində):

Testin maksimum balı 80 – imtahanda toplanan ən yüksək bal 74. Qeyd olunan balı 1 abituriyent toplayıb.

Coğrafiya:

Testin maksimum balı 59 – imtahanda toplanan maksimum bal 56. Qeyd olunan balı 1 abituriyent toplayıb.

Ədəbiyyat:

Testin maksimum balı 70 – imtahanda toplanan maksimum bal 65. Qeyd olunan balı 1 abituriyent toplayıb.

Təsviri və tətbiqi incəsənət:

Testin maksimum balı 70 – imtahanda toplanan maksimum bal 65. Qeyd olunan balı 1 abituriyent toplayıb.

Vətəndaş təhsili:

Testin maksimum balı 60 – imtahanda toplanan maksimum bal 58. Qeyd olunan balı 3 abituriyent toplayıb.

Osetin dili:

Testin maksimum balı 60 – imtahanda toplanan maksimum bal 48. Qeyd olunan balı 2 abituriyent toplayıb.

FƏNLƏRƏ GÖRƏ ŞİKAYƏT OLUNAN İMTAHAN NƏTİCƏLƏRİNİN STATİSTİKASI MƏLUMDUR

Qiymətləndirmə və İmtahanlar üzrə Milli Mərkəz 2025-ci ilin vahid milli imtahanlarının iştirakçılarının apellyasiya nəticələrini dərc etməklə yanaşı, abituriyentlər tərəfindən şikayət edilən işlərin statistikasını da açıqlayıb. Statistikadan məlum olur ki, bu il ən çox gürcü dili və ədəbiyyatı imtahanının nəticələri şikayət olunub.

Mərkəzin məlumatına görə, cəmi 1005 nəticədə qiymətləndirmə dəyişdirilib. Bu, ümumi sayın yalnız 0.89 %-i deməkdir.

2025-ci ildə 113326 işdən 3274-ü şikayət edilib ki, bu da abituriyentlərin işlərinin ümumi sayının cəmi 2,89 %-ni təşkil edir. Bu il ən çox gürcü dili və ədəbiyyatı imtahanının nəticələri şikayət olunub. Fransız dili üzrə imtahanın nəticələrinə isə heç kim etiraz ərizəsi təqdim etməyib.

Fənlərə görə şikayət olunan imtahan nəticələrinin sayı aşağıdakı kimidir:

- Gürcü dili və ədəbiyyatı – 1297 şikayət;
- Ümumi qabiliyyət (erməni dilində) – 29;
- Ümumi qabiliyyət (Azərbaycan dilində) – 16;
- İngilis dili – 656;
- Rus dili – 10;
- Alman dili – 6;
- Fransız dili – 0;
- Riyaziyyat – 416;
- Tarix – 250;
- Coğrafiya – 43;
- Biologiya – 241;
- Kimya – 64;
- Fizika – 14;
- Ədəbiyyat – 38;
- Tətbiqi və təsviri incəsənət – 13;
- Vətəndaş təhsili – 181.

Səhifədəki məlumatlar edu.aris.ge saytından götürülüb. Gürcü dilindən tərcümə etdi Aynurə ƏLİYEVƏ

YAĞLAŞOY ÇÖMÇƏLƏR

Bəlkə də tək qız olmağımın nəticəsi idi ki, hamının xoşbəxt, qayğısız, ərköyün bildiyi qızcığaz daxilən özünü daim tək sayırdı. Düşünürdüm ki, bəlkə bacım olsa məni anlaya bilər, eyni xasiyyət olardıq. Bəzən özümün ruh ekizimi düşünür, təsadüfən onunla danışardım. Bəzən də anam xətrimə dəyəndə, bu gün gülməli görünsə də, özümü övladlıq xəyal edir, sonra da əsl anamı tapır və onların mənimlə

lə tamamilə eyni fikirli adamlar olduğunu düşünürdüm. Beləcə bu xəyallarla böyüdüm. Ünsiyyət problemim olmasa da daxilən tənhalığım da mənimlə böyüdü. Tanıdığım bütün qızlar mənim üçün yalnız bir sahədə uyğun olardı – kimi zövqü, kimi savadı, kimi evdarlığı, səliqəsi və s. ilə. Bir neçə sahədə ortaq olsam da kiminləsə tam uyğun ola bilmədim. Sadəcə yola verirdim. Çox adam məni özünə dost bilsə də, əslində heç dostum olmadı. Anam deyirdi ki, hamıyla dil tapırsan. O dili tapana qədər itən zaman məndən idi...

Bir-birinin əksi olmayan dünyada XX əsrdə məlum oldu ki, barmaq izləri təkrar olmurmuş. Nə qədər insan var, o qədər fərqli barmaq naxışları var. Mən bunu ilk dəfə biləndə möcüzənin marağından çaşmışdım. Sonralar düşündüm ki, yəqin adamların sayı da rəqəmlər kimidir – SONSUZ.

Sadəcə sıra sayları bir-birinə yaxın olduqca uyğunluq çoxalır, uzaqlaşdıqca azalır. Hansı adamlarla yaxın məsafədəyik onlara yaxşı dedik, uzaq olduqlarımızı pis bildik. Əslində isə hər kəs özü üçün haqlı və öz ədalətində imiş. Deməli, həyatda pis adam yoxmuş, yaxşı olmayan kimi, sadəcə baxır kimin gözündə.

Enşteynin nisbilik nəzəriyyəsini beləcə mən öz fəlsəfəmə tətbiq etdim. Vay-vay... Nələr gördüm, nələr. Sən demə bəddua yazan cadugər heç də günahkar deyilmiş, ona görə ki, birinə “pislik”, digərinə “yaxşılıq” edirmiş. Yəni yaxşılıq, pislik də nisbi imiş.

İnsanlar bir-biri ilə ona görə küsüşürlərmiş ki, onların sıra sayları bir-birinə uzaq imiş, hərəsi özünə görə haqlı. Onların anlaşması üçün zamana ehtiyac varkən, ən pisi isə odur ki, ortada olan yuyulmamış çömçələr öz çirkin əməlləri ilə qarışıqlıq salarmış. Anam elə adamlara “alaçatı” deyirdi, yəqin onun-bunun boğazına dolanan, məcburi sürüyən mənasında imiş...

Mətbəxdəyəm, tərəvəz şorbası bişirirəm. Pomidor, kök, sarımsaq, soğan, kartof, bibər, göyərtili, vermişel, ədviyyatlar da öz yerində. Yenə düşüncələrimlə təkəm. Yekə qaşığı – ÇÖMÇƏNİ götürüb qarışdırıdığım mənə elə gəlirdi ki, qaşığı hər tərəvəzə yaxınlaşıb bir söz deyir, ona deyir acıdır, buna deyir duzludur və s. Onların da hərəsi bir tərəfdə üzür. Hələ su qaynamayıb. Çömçə öz işindədir, qarışdırır.

Elə ki yemək bişir, turş da, şirin də, acı da bir-birinə qarışır. Hər şey öz yerini tapır. Bu zaman o bulaşmış çömçəni aşbaz – həyat götürüb kənara atır. Qarışıb özünü təqdim edən şorba və təamı dadan üçün çömçə əhəmiyyətsiz olaraq kənarda qalır.

Deməli, kiminsə şəxsi həyatına müdaxilə etmək olmaz, yoxsa o bulaşmış çömçə kimi kənarda qalacağıq. Bir də, ən əsası odur, elə sözlər danışaq ki, üz-üzə gələndə utanmayaq. Unutmayaq ki, söz yarası heç vaxt sağalmır.

Həyat çox qısadır, doğrudan da dəyməz!

Alaçatı insanlara el arasında yuyulmamış çömçələr deyilir. Doğrudan da ömrümüzdə mənasız adamların mənasız fikirlərinə yer ayırmaq itirilmiş ömür olardı.

Anam söz gəzdirlənləri heç sevməzdi, kimsə qeybət edəndə gülüb deyər ki, bax, ömrümüzün itirilmiş hissəsini yaşayırıq. Uşaqlıqda bu cümlənin mənasını tam dərk etməsəm də, bu gün o cümləyə Nobeldən də yüksək qiymət verərdim.

Doğrudan da yaşamaq istəyəndə çox az olan bu həyatı insan olaraq, ADAM kimi yaşamağa dəyməzmi?!

Esmira ƏLƏKBƏRLİ

Marneuli rayonu Qaçaqan 2 sayılı ictimai məktəbin kimya-biologiya müəllimi

CƏNNƏTİN UŞAQLARI

Möhtəşəm tamaşa ola bilər, möhtəşəm film ola bilər, möhtəşəm konsert ola bilər, amma möhtəşəm dağılmış ferma olmur. Ötən günlərdə feysbukda qarşıma bir reklam çıxdı: “Möhtəşəm ferma”. Aparıcının hər dəfəsində “möhtəşəm” deyə qışqırması o qədər yorucu idi ki, fermanı almaq istəyənlər olsa belə yəqin ki, o hay-küyə qulaq asandan sonra fikrindən daşınacaq. Hələ “kisan” buynuzlu heyvanları demirəm. Yox bir, möhtəşəm tualet. Nə isə...

Mən sizə bu gün İran rejissoru Məcid Məcidinin möhtəşəm “Cənnətin uşaqları” filmi haqqında danışacağam. Filmi izlədiyim an uşaqlığım məktəbimizin kirli pərdələrindən süzülüb gözlərimin önünə gəldi. Niyə məktəbimizin? İrəlidə yazacağam. Filmin personajlarından Əli və Zəhranın saf, kövrək obrazları insanın qəlbinə toxunur, sözün əsl mənasında sarsıdır. Xüsusən də Əli obrazını canlandıran balaca aktyorumuzun ustalığı sanki ekrandan çıxıb həyatın içində nəfəs alır. Hələ dəniz dolu göz yaşlarını demirəm.

Hekayə Tehrandə yaşayan kasıb bir ailənin iki övladı Əli və Zəhranın ətrafında cərəyan edir. Əli bacısının yeganə ayaqqabısını pinəciddən götürüb gətirərkən yolda təsadüfən itirir. Ailənin ağır maddi vəziyyəti səbəbindən yeni ayaqqabı almağa imkanları olmadığından çarəsiz qalan qardaş və bacı qərara gəlirlər ki, bir cüt ayaqqabını növbə ilə geyinərək məktəbə getsinlər.

Rejissor burada bacı ilə qardaş arasındakı münasibəti o qədər səmimi, o qədər dürüst təsvir edib ki, tamaşaçı həmin məsumiyyətə şahid olur. Onların bir-birinə olan sevgisi, anlayışı və fədakarlığı adi bir ayaqqabı əhvalatında belə böyük mənalara qazanır. Və bu, mənə öz uşaqlığımı xatırlatdı. O qısa xatirələrə toxunub yenidən filmə qayıdaq.

Bizim vaxtımızda məktəbdə fond pulu yığılırdı. Bu hal yalnız bizim məktəbdə idi, digər məktəblərdə belə bir şey yox idi. Həm də həmin vaxt ağır bir keçid dövrü olduğuna görə insanların əksəriyyəti çox kasıb yaşayırdı, 1998-ci illərdən danışırıq, o zamanlar 6-cı sinfə gedirdim. Bir cüt ayaqqabını yazda, yayda, payızda, qışda isə içinə karton və ya sellofan qoyub geyinirdik. Ayın sonunda “zauç” sinif-sinif gəzib soruşurdu:

“– Fond pulunu yığmısınız?”

Bizim müəllim isə hər dəfə 3 larinı verməyənləri ayağa qaldırıb deyirdi:

“– Baxın, bunlar verməyənlərdir “hörmətli” zauç”.

İnanın, o anı heç kəsə arzulamazdım, bütün uşaqların gözü qarşısında ayağa qalxırsan... mən də o ayağa qalxanlar sırasında. Ayaqqabısının altı yarılmış uşaq necə verə bilərdi 3 larinı. O hiss, o travma hələ də məndə qalır. Evə gələndə anama yalvarırdım ki, ana, məni boş verin, heç olmasa bacımın pulunu verin ki, o qalxanlar sırasında olmasın.

Bu, insana çox ağır təsir edirdi. Ayağa qalxıb, parta arxasında səkkiz yerə əyilərək, bükülərək durmaq – o alçaldıcı hiss heç vaxt unudulmur. Sanki Məcid Məcidi bu filmə bir az da bizdən danışdı, bir az yox, elə bizdən danışdı. Qayıdaq filmə.

Filmə Zəhra dərindən tez çıxır, Əli ilə küçədə ayaqqabılarını dəyişirlər. Qaçmasına baxmayaraq Əli həmişə dərəcə gecikir və müəllim onu danlayır. Bir gün elan olunur ki, qaçış üzrə yarış təşkil ediləcək və müsabiqədə üçüncü yerin sahibi mükafat olaraq bir cüt ayaqqabı qazanacaq. Əli siyahıda olmadığını görür və yarışda iştirak etmək üçün müəlliminə yalvarır. Nəhayət yarışda iştirak etməyə nail olur. O, yarışa qatılır və böyük səylə qaçır, amma üçüncü yox, birinci yerin qalibi olur. Və Əli yenə də kədərlənir, çünki arzuladığı o ayaqqabını ala bilmir.

Rejissor finalı o qədər təsirli bağlayır ki, orasını deməyəcəyəm, özünüz baxın. Yalnız bir məqama diqqət edin, finalda atasının sürdüyü velosipedin arxa oturmaçağına.

Bəzi tənqidçilər filmi italyan rejissoru Vittorio de Sikanın “Velosiped oğurları” filmi ilə müqayisə ediblər. Məncə, heç bir əlaqəsi yoxdur. Hə, möhtəşəm demişdik. Baxın, bu film möhtəşəmdir.

Binəli İSLAMOĞLU

“BEEZ” Uşaq Teatrının bədii rəhbəri

SÖZÜN RƏNGLƏR DÜNYASI

Sözün üzərində bir sirr pərdəsi var. O pərdəni azca qaldırırsan sözün dərinliyi səni heyrtləndirəcək. Sözün sehri qarşında qat-qat açılacaq. Hər sözün müəyyən informasiya qaynağı olmasını deməyimizə bəlkə də gərək yoxdur. Hər bir söz çox zaman birdən çox mənə daşıyıcısı rolunu üzərinə götürür. Sözün çoxmənalılığını üzə çıxarmaq istəyimiz bu dəfə sözün aid olduğu rənglər dünyası ilə bağlıdır.

Sözün rəng çalarları rəngarəngdir, göy qurşağını xatırladır. Sözün ağılıq, qaralıq, qırmızılıq dərəcəsini elə sözün öz enerjisi vasitəsilə ifadə etmək istəyimizin mahiyyətinin yazının sonuna doğru daha aydın anlaşılaçağı gümanındayıq. Bir az səbrinizi bassanız bu fikri özünüz də təsdiq edəcəksiniz.

Göylük dirilikdir, yaşıllıqdır. Əskidən əcdadlarımız Şərq səmtini, Gündoğar tərəfləri göy, boz rənglə tanıdarmışlar. Bu səmtin atlarının rəngi bozdur, göydür, göydəmdir. Koroğlunun Qıratı, Bamsı Beyrəyin Boz ayğırı da onların sırasındadır. Başlanğıcdır, ilkinlikdir, bəşərin çağalıq çağıdır. İrəlidir.

Bozluq sərtlikdir. Ruhunda savaşıllıq, döyüşçülük var. Əgər qarşıdakı adamın rəngi bozarıbsa, deməli, onunla zarafat etmək olmaz. Onu yasalamaq, sakitləşdirmək lazımdır ki, iş dava-dalaşa çevrilib, qanla bitməsin.

Özündən çıxana, yerli-yersiz cırtqozluq edən adama “göyermə, niyə göyəyirsən?” deyirlər. Sözü göyertməzlər. Göyün ölümlə ilgisinin olduğu buradan görünür. Boğulmuş adam gömgöy göyərir. Sözü göyərdəndə də onu öldürmüş oluruq. Söz öldüsə, meydanda silahlar danışır. Ölüm-itim qaçılmaz olur.

Göy yetişməmişlikdir. Açıqlar əllərinə keçəni vaxtından əvvəl, göy-göy, yetişməmiş yeyərlər. Belələrinə göyüzə deməkləri də burdan gəlməlidir. Deməzlər ki, bizdən

başqa da yemək istəyən olar.

Sözün qırmızılığını yaxşıya da yoza bilərik, yamana da. Sözün qırmızısı al sözdür, yəni alqışdır. Yaxşılıq arzuladığımız gənclərə qırmızı günün olsun alqışını ünvanlayırıq. Qırmızı günəşin bəlgəsidir, günəşin rəngidir. Toylarımızın bəzəyidir. Başlanğıcından sonuna qədər qırmızı toyun atributlarından biridir. Qırmızı sağ tərəfin işarəsidir. Can sağlığının göstəricisidir. Sağlam biri haqqında danışarkən “elə bil yanağından qan damır” deyirlər.

Qırmızı Cənubun, Güney tərəflərin simvoludur. Qırmızı bəridir, yaxındır, yaxınlıqdır, doğmalıqdır. Qoşun başçıları qırmızı atlıları həmişə ordunun Cənub cinahında yerləşdirirdilər. Doru atlar qırmızı atlardır. Koroğlunun Düratı, deyəsən, Güneyi təmsil edirmiş. Qırmızı qızğınlıqdır, çılgınlıqdır, gənclikdir. Qırmızı dava-dalaşın, müharibənin rəmzlərindən biridir. Mars planeti qırmızı rəngdədir. Qırmızı baharın sonu, yayın başlanğıcıdır. Qan qırmızısı lələnin rəngidir. Eşqdır, sevgidir qırmızı.

Qırmızının bir həya çaları da var. Utancaqlığın simvolu kimi çıxış edir bəzən qırmızı. Utanan adamın rəngi qızarıp, allanır.

Bəzən etdiyi hərəkətin yersiz olduğunu anlayan adamın da pərtlikdən rəngi qıpqırmızı olub, pəziyə dönür.

Qırmızı bir qədər tündləşəndə, doymuş, tox qırmızıya çevriləndə hiylə çaları da qazanır, həyasızlıq simvoluna da çevrilir. Al diliylə insanı yoldan çıxarırlar. “Al” klassik ədəbiyyatda, “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarında, yaxınlara qədər Nəzərli-Kosalı camaatının dilində hiylə əvəzinə işlədilən bir söz olmuşdur. Həyasız adama qırmızı ayaması yaraşdırırlar. Qırmızı adamlar sözü qarşısındakının üzünə həya eləmədən, qırmızı-qırmızı deyirlər. Qırmızılıq etmək həyasızlığın özüdür. Qırmızı adamdan qaç, qurtar, beləsinə yaxanı tanıtmasan yaxşıdır. Belələrinə el arasında “qırmızısühsün” deyilməsini də unutmamaq gərkdir.

Sözün ağılığına keçək. Ağ saflıq, paklıq, arılıq-duruluq rəmzidir.

Ağ əski türk dünyagörüşündə Qərbin, günbatanın işarəsidir. Hər-

bi birliklərdə ağ atlı döyüşçülər qoşunun qərb tərəfində yerləşdirilirdi.

Ağ rəng nağıllarımızda “Ağ atlı oğlan”nın – darda qalanların xilaskarının simvoludur. Xalqın alqışlarında ağ bəxtin təmsilçisidir. Gənclərə ağ bəxt arzulandır.

Ağın xəstəliklə, ölümlə bağlılığı da bəllidir. Rəngin ağılığı solğunluqdur, xəstəliyin əlamətidir. Rəngi solğun olana, ağarana ünvanlanan: “Elə bil rəngi ölü rəngidir” – deyilməsi də fikrimizi təsdiqləmək üçün yetərlidir. İnsanın sifəti qorxudan da ağara bilər. Onun mənbəyi də ağciyərdir. Qorxaq adamı da elə buna görə ağciyər adlandırırlar.

Ağın bir şitlik, yalan semantikasi da var. Ağ yalan demirikmi? Yəni açıq-aşkar, gizlədilməsi mümkün olmayan yalan. Ağını çıxarmaq deyəmi də, yalanın, şitliyin, qanunsuzluğun, həyasızlığın açıq-aşkarlığına işarədir.

Ağın fəslə payızdır. Ömrün ixtiyar çağıdır. Saçın-saqqalın ağarmışlığı, bəyazlaşması bu fəslin əl işidir. Ağ geridir, arxadır, geriləmədir.

Sözün qaralıq xüsusiyyətləri də dilimizdə qabarıq şəkildə özünü göstərir. Qara şəxs adı da ola bilər, böyüklüyü də ifadə etmək xüsusiyyəti var. Qaradüz, Qarayazı kimi yer adlarında qaranın böyüklük anlayışı ifadə etməsi əlbəhəl hiss olunur.

Qara dünyaların sərhədidir. Birinin təhdidlərindən, həyasızlığından tənəyə gələn, boğaza yığılan şəxsin “qaradan artıq rəng yoxdur” – deyərək, sərhədi keçməsi azmı olub?

Qara hirsdir, hikkədir. Hirs, hikkəylə dolan bədən qaralıb, qara tuluğa dönür, yaralı çiban kimi deşilməyə məqam gözləyir.

Qaş-qabağını tökmüş adamın rəngi qaralır, buludlu havaya dönür, bir himə bənddir, qurdaladın yağaçaq.

Qara əziyyətin, pis günün rəmzidir. Qaragün, qaragünlü kimi deyimlər buna işarədir. Qara camaat kütləni, çoxluğu ifadə edir. Yuxarıların yuxarıdan aşağı baxdıqları, özlərindən saymadıqları kütlənin, çoxluğun başqa cür adlandırılmasıdır.

Qara Şimaldır, uzaqdır, irəkdir, anrıdır. Bir az da naməlumluqdur, bilinməzlikdir, məchulluqdur. Qoşunun Şimal bölümündə yerləşən süvarilərin atları qaradır, siyahdır.

Qara – qara sözdür, qarğışdır. Qara ölümlə, itimlə ilgili qara xəbərdir. Qara kağızdır. Qara rəng ölümün, yasın simvoludur. Dövrənin qapanmasıdır, qışdır, sonudur.

Qara kişi adıdır, canım sənə desin, qaraşınların, qarabuğdayıların hazırca ayamasıdır.

Sözün sarı çaları eşqə işarədir. Sarıda bir həsrət var. Hicran var. Sarı sarılmaqdır, solmaqdır. Sarılma gətirməkdir sarı. Xəstəlikdir. Könül xəstəliyidir sarının. Gözləməkdən adamın gözünün kökünü saraldar.

Sarı könlümüzün məhrəm yeridir. Bir saz havası, bir şən nəğmə, bir qəmli türkü könlümüzün sarı simini dilləndirər, bir anın içində haldan hala düşərik.

Sarı şəxs adına da çevrilə bilər. Sarıyağız (sarıyanız), sarışın xas bir oğlana Sarı adının verilməsi adi bir haldır. Sarışın adamın adı nə olursa olsun el arasında Sarı ayamasıyla tanınar. Sarışın qızların bir az çirkinlərinə, saçları dağınıq-pırpız olanlarına “sarı meçən” demirlərmi? “Bir meçənini gözüyün üstündən anrı elə”, – deyib, ağbırçəklər belələrinə təpinər, gözağartması verərdilər.

Sarı qızılın, hərdən də Günəşin simvolu olduğu kimi, xalq inamlarımızda bizdən yeylərin rəngidir. Mifologijimizdə şər qüvvələrin gözləri göy, saçları sarıdır. Atların yalını, yalmanını hörən, gecələr səhərə qədər onları minib səyirdənlər də sarı saçlı həmin şəxslərdir.

Rənglər başlanğıcda predmetləri bir-birindən fərqləndirmək üçün düşünülərsə də, əski əcdadlarımız zaman axarında onlara yeni mənalar yükləməklə rənglərin çoxmənalılığına nail olmuşlar. Rənglər təkə əşyaların əlamətini deyil, qədim insanın dünyagörüşünün müxtəlif qatlarının da ifadəçisinə çevrilərək, daha geniş mənə çalarları kəsb etmişdir.

Afiq MUXTAROĞLU

DƏRDİMİZ BİRDİRSƏ, SƏSİMİZ DƏ BİR OLMALIDIR

Son yazımdan sonra həm oxuculardan, həm də həmkar qələm yoldaşlarımdan çoxlu geri dönüşlər aldım. Ötən yazımda Qardabanın problemlərindən söz açmışdım. Oxucularımdan biri mənə yazdı: “Bizdə vəziyyət daha ağırdır...” O an düşündüm ki, doğrudan da insan bəzən hər şeyə yalnız öz çərçivəsindən baxır. Ona elə gəlir ki, dünyanın bütün dərdləri yalnız onun çiynlərindədir, o, dünyanın ən bədbəxt adamıdır. Halbuki kənara boylananda görürsən ki, hər kəsin öz yükü var, bəlkə də səninkindən qat-qat ağır. Elə buna görə yazılarımda duyğuya yer verirəm. Çünki duyğu insanı bir-birinə yaxınlaşdırır. Sərtlik bəzən qorxu yaradır, amma duyğu həmişə körpü qurur.

Bu haqda danışmazdan əvvəl istəyirəm “Yeni Yol” qəzetinin gənc yazarlarından olan Çiyalə Osmanovanın qəzetimizin 227-ci sayın-

dakı “Tənqiddən qaçıb təhqirə tutulmaq” adlı yazısına münasibətimi bildirəm.

Çiyalə məni çoxdan tanıyır və yazılarımda emosionallığın, nostaljinin və romantizmin həmişə ön planda olduğunu vurğulayaraq qeyd edir, yazılarımla emosional adlandırır. Bu tənqidi tam səmimiyyətlə qəbul edirəm. Mənim yazı üslubumda duyğu həqiqətdən də güclü yer tutur. Mən oxucuya yalnız faktlarla deyil, ruhun səsi ilə çatmaq istəyirəm. Çünki duyğu körpü yaradır, oxucunu yazıya bağlayır. Mənim üçün yazının əsas dəyəri ondadır ki, insan onu oxuyarkən öz içindəki gizlənmiş suallara cavab tapsın, öz qəlbinin səsinə eşitsin, tək olmadığını hiss etsin. İstəyirəm ki, kiminləsə bölüşmək, kiminsə səsinə eşitmək imkanı olsun. O, yazılarına sərt, bəzən qəddar yanaşmağı seçir. Mənim yolum isə fərqlidir – duyğularla yazmaq, oxucuya ruhunun eşidildiyini anlatmaq. Bəlkə də Çiyalənin demək istədiyi kimi, sözlərim oxucuya zərbə endirmir. Amma mən inanıram ki, yazılarımda oxucu özünü tapır. Və bu, mənim yolumdur – duyğuyla yazmaq, ruhla danışmaq. Seçimim bəlkə də yumşaqdır, amma heç vaxt zəif deyil. Çünki insanı yalnız sərt söz deyil, duyğu da dəyir. Bəzən bir cümlə insanın illərlə qəlbində gizlətdiyi yaraya məlhəm olur.

Mənim son yazıma gələn oxucu reaksiyası buna ən gözəl nümunədir. Qardabanın

problemlərindən yazmışdım, bir oxucum isə Bolnisi rayonunun Kolayır kəndindən söz açdı. O yazdı ki, bizdə vəziyyət daha ağırdır. Kolayır kəndində yollar bərbad vəziyyətdədir, qışda palçıq, yayda toz. Piyadaların hərəkət etməsi mümkünsüzdür. İctimai nəqliyyatda isə ayrı-seçkilik var: sürücülər sənişinləri yolun ünvanına görə seçir, gediş haqqında haqsızlıqlar edirlər. Ən bol sulu kəndlərdən biri olmasına baxmayaraq, kənd camaatı illərdir içməli suya həsrətdir. Elektrik paylama mərkəzi kənddə yerləşsə də, qonşu kənddə işıq kəsildəndə Kolayırda da elektrik olmur.

Ən acınacaqlısı isə budur ki, öyrəndiyim son məlumata görə, kreslodə oturan bəzi “dil bilənlərin” sahibsiz torpaqları öz adlarına keçirdiyi, camaatın haqqına sahib çıxdığı barədə iddialar dolaşır. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, problem yalnız Qardabanı deyil. Kolayırda da, Marneulidə də, Bolnisiyə də oxşar vəziyyət var. Və bu, artıq insanların etibarının sarsılması, susqunluğun yaratdığı boşluq və insanların etibarına edilən xəyanətdir.

Belə nümunələr çoxdur və bu mənzərə təkcə bir kəndin, bir rayonun deyil, bütün bölgələrin ortaq yarasıdır. Susmaqla heç nə həll olunmur. Problemlər yalnız o zaman həll yoluna çıxar ki, biz birlikdə danışaq, birlikdə tələb edək. Qardabani üçün də, Kolayır üçün də, eləcə də bütün bölgələrimiz üçün də.

Çünki hər kəsin dərdi eynidir, amma hər kəsin səsi bir-birini tamamlamır. Bəs bu dərdlər necə həll olunacaq?

Ən böyük problem susmaqdır. Biz çox vaxt öz dərdimizi içimizdə saxlayır, “onsuz da heç nə dəyişməyəcək” deyər boynumuzu bükürük. Amma susduqca, səsimizi çıxarmadıqca problemlər daha da böyüyür, vəzifə sahibləri də daha çox həvəsə düşürlər.

Oxucumun bir kəlməsi var idi ki, yazının bütün mahiyyətini açıqlayır: “Həlli birlikdəlikdir”. Mən də tam bu fikrə inanıram. Qardabanıdan danışanda, Kolayırda söz açanda, Marneulini, Bolnisiyə yada salanda, məqsəd ayrı-ayrılıqda çarəsizliyi göstərmək deyil. Məqsəd hamını bir arada görməkdir. Çünki dərdlərimiz birdirsə, həll yolumuz da bir olmalıdır.

Susmaqla deyil, daha çox səs çıxarmaqla, haqqı tələb etməklə, bir-birimizə sahib çıxmaqla nəticəyə çatə bilərik. Ancaq o zaman bu problemlərin qarşısını ala bilərik. Unutmay-aq ki, güc birlikdədir!

Aytən FƏTULLAYEVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin

Dəqiq və təbiət elmləri fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi

KÜÇƏ İTLƏRİNƏ EMOSİONAL BAXIŞ HƏQİQƏTİ GİZLƏDİR

Son illər ölkəmizdə sahibsiz küçə itləri problemi daha çox müzakirə olunmağa başlayıb. Küçədə yaşayan heyvanların çoxluğu bir çox insanların, xüsusilə də uşaqların təhlükəsizliyi, həm də şəhərin ümumi görünüşü ilə bağlı narahatlıq yaradır. Bu mövzuda müxtəlif mövqələr var. Kimisi onları insan həyatı üçün ciddi təhlükə sayır, kimisi isə qorunmalı canlılar kimi dəyərləndirir. “Yeni Yol” qəzetinin yazarlarından olan Esmira Ələkbərlinin yazısında da bu məsələyə elə bu bucaqdan baxılır. Lakin müəllifin yanaşması emosiyaların təsiri altında olduğundan həqiqətdən uzaq düşür. Və problemin əsl səbəblərini diqqətdən kənarda qoyur.

Məqalədə diqqəti çəkən əsas məqam odur ki, müəllif heyvansevərləri sərt şəkildə günahlandırır. O, küçə itlərinin varlığını cəmiyyət üçün faciə hesab edir və bu vəziyyətin məsuliyyətini birbaşa heyvansevərlərin üzərinə atır. Amma məsələ daha dərin və mürəkkəbdir. İtlərin küçələrdə çoxalmasının səbəbi yalnız “heyvansevərlərin” onları müdafiə etməsi deyil. Həm də bələdiyyələrin, həmçinin vətəndaşların məsuliyyətsizliyidir. Evində it saxlayan bir çox insan müəyyən müddət sonra ona qulluq edə bilmədiyi üçün küçəyə buraxır. Nəticədə bu heyvanlar nəzarətsiz şəkildə artır. İnsanlara təhlükə törədir. Deməli, günahı təkcə heyvansevərlərdə axtarmaq həll yolu deyil. Problemin kökü şəxsi məsuliyyətin zəifliyində və dövlət səviyyəsində sistemli tədbirlərin görülməməsindədir...

Esmira xanım Avropadan gətirdiyi müqayisə ilə arqumentini gücləndirməyə çalışır, qeyd edir: “Avropadan hər gələndən soruşuram ki, küçədə itlər var idimi?”. Amma burada əsas sual yaranır. Avropa ölkələri bu nəticəyə necə gəliblər? Onlar heyvanları küçələrdən kütləvi şəkildə məhv etməklə, yoxsa humanist yanaşmaqla bu problemi aradan qaldırıblar? Məlumdur ki, bir çox Avropa ölkəsində heyvan sığınacaqları geniş şəkildə fəaliyyət göstərir. Heyvanların zərərsizləşdirilməsi üçün tədbirlər aparılır, məsuliyyətsiz heyvan sahiblərinə qarşı cərimələr tətbiq olunur. Yəni problemin həlli yalnız sərtlikdə deyil, həm də sistemli və düzgün yanaşmadadır.

Yazıda müəllif uşaqların təhlükəsizliyi məsələsinə toxunur və valideynlərin övladlarını küçədə sərbəst buraxmaqda tərəddüd etdiyini vurğulayır. Bu narahatlıq tamamilə haqlıdır. Küçədə azgınlamış, ac və nəzarətsiz heyvanların təhlükə yaratması real faktıdır. Amma yenə də çıxış yolu “ityığan maşınları” xatırlatmaq, itləri toplayıb kənara atmaq deyil. Əks halda problem müvəqqəti görünməz hala düşsə də, yenə köklü şəkildə həll olunmayacaq. Əksinə, bu, insanlarda heyvanlara qarşı daha çox aqressiya və nifrət yarada bilər. Burada əsas məsələ balansı qorumaqdır. Həm insanların təhlükəsizliyini təmin etmək, eyni zamanda heyvanların da yaşamaq haqlarını da qorumaq lazımdır. Çünki hər bir canlı müəyyən bir funksiyayı yerinə yetirir.

Esmira xanım yazısında maraqlı bir

məqama da toxunur. O, öz həyatında Bulud adlı bir iti saxladığını, uşaqlarının onunla oynadığını və təhlükəsiz olduğunu qeyd edir. Bu isə müəllifin fikrində ziddiyyət yaradır. Əgər it evdə, həyat çərçivəsində sevimli dost, qoruyucu hesab olunursa, niyə küçədəki itlər eyni canlı olaraq qəbul edilmir? Əslində, bu fakt bir daha göstərir ki, problem itlərdə deyil, onların nəzarətsiz vəziyyətdə küçələrdə qalmasıdır. Yəni müəllif öz təcrübəsi ilə yazısında əks arqumenti özü də etiraf etmiş olur.

Digər tərəfdən Esmira xanımın məqaləsində emosional yanaşma üstünlük təşkil edir. “İnsanları itdən ucuz tutmaq”, “sırgalı itlərin əhatəsində məktəbə tək yola salmaq” kimi ifadələr problemin elmi və sosial tərəfini kölgədə qoyur. Bu cür kəskin ifadələr oxucuya müəyyən təsir bağışlasa da, real həll yolları təqdim etmir. Cəmiyyətin gözlədiyi çıxış yolu konkret təkliflərdir. Məsələn, sığınacaqların artırılması, məsuliyyətsiz heyvan sahiblərinə qarşı müəyyən tədbirlər, maarifləndirici kampaniyalar və s. Təəssüf ki, məqalədə bu kimi istiqamətlərə toxunulmur.

Üstəlik, müəllifin yanaşması bir qədər birtərəfli görünür. Problemin həllində yalnız heyvansevərlərin günahlandırılması doğru deyil. Əslində, heyvansevərlər bu sahədə müəyyən müsbət işlər də görürlər. Məsələn, yaralı heyvanlara yardım edirlər, könüllü şəkildə sığınacaq fəaliyyəti qururlar, diqqəti məsələyə yönəldirlər... Onların mövcudluğunu inkar etmək və ya onları günahkar

elan etmək ədalətli yanaşma sayıla bilməz. Əksinə, dövlət qurumları ilə heyvansevərlər arasında əməkdaşlıq olarsa nəticə daha müsbət ola bilər.

Nəticədə Esmira xanımın məqaləsi əhəmiyyətli bir problemə diqqət çəkir. Amma problemin dərinliyini və səbəblərini tam şəkildə ortaya qoymur. Yazıda daha çox emosiyalara söykənən arqumentlər var. Lakin ümumi yanaşma və həll təklifləri çatışmır. Bu cür mövzularda isə sadəcə hisslərlə deyil, praktiki təkliflərlə yanaşmaq vacibdir. Əgər biz doğrudan da Avropadakı kimi küçələrdə sahibsiz heyvanlara rast gəlmək istəmiriksə, onda Avropanın tətbiq etdiyi humanist və sistemli üsullardan faydalanmalıyıq.

Validə FƏTULLAYEVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Dəqiq və

təbiət elmləri fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi

31 AVQUST
2025-Cİ İL
№ 15 (232)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

OMBUDSMAN HÖKUMƏTİ GÜRCÜ DİLİNDƏ HAZIRLIQ PROQRAMLARINDA MALİYYƏŞDİRMƏNİ ARTIRMAĞA ÇAĞIRIR

2024

-cü ildə gürcü dili hazırlıq tədris proqramına Azərbaycan və ermənidilli ümumi qabiliyyət testləri əsasında qəbul olmuş tələbələrin maliyyələşdirməsi ikiqat olub və nəticədə maliyyə qazanan tələbələrin sayı artıb. Bu barədə Gürcüstanın Xalq Müdafiəçisi Levan İoselianin hesabatında deyilir. Hesabat 2024-cü ildə ölkədəki insan hüquqları və azadlıqlarının vəziyyəti ilə bağlıdır.

“1+4” təhsil proqramı çərçivəsində hər il 200 ermənidilli və 200 azərbaycandilli tələbə maliyyə qazanır.

Ombudsman 2025-ci ilin yayında Gürcüstan parlamentinə təqdim edilmiş hesabatda milli azlıqların müdafiəsi və mülki inteqrasiya haqqında təhsil hüququ kontekstində qeyd edib ki, tələbələrin maliyyələşdirilməsi üçün məbləğin ayrılması və artırılması təcrübəsinin növbəti təhsil ilində də həyata keçirilməsi mühümdür.

Xalq Müdafiəçisi hesabatda konkret statistika qeyd edib. Statistika görə, 2024-cü ildə vahid milli imtahanların nəticələrinə əsasən, gürcü dili üzrə hazırlıq təhsil proqramlarına ermənidilli, azərbaycandilli və osetindilli testlər əsasında ümumilikdə 1483 abituriyent qəbul ol-

unub. Onlardan ali təhsil müəssisələrinə ermənidilli testlə 423, azərbaycandilli testlə 1055, osetindilli testlə 5 abituriyent qəbul olunub. 1483 abituriyentdən 26 %-i dövlət qrantı qazanıb. Bu göstərici 2023-cü illə müqayisədə mühüm dərəcədə artıb.

Ombudsman bunu nəzərə almaqla Gürcüstan hökumətinə tövsiyə ilə müraciət edir ki, 2025-2026-cı tədris ili üçün vahid milli imtahanlarda yalnız azərbaycandilli, ermənidilli ümumi qabiliyyət testləri, eləcə də osetindilli testlərin nəticələri əsasında qəbul olunmuş tələbələrin dövlət təhsil qrantı ilə maliyyələşdirilməsi üçün ayrılmış məbləğ artırılсын.

Xalq Müdafiəçisi hesabatda daha bir mühüm problemdən yazır: “Baxmayaraq ki, gürcü dilində hazırlıq proqramına qəbul olmaq üçün abituriyentlərin azərbaycandilli/ermənidilli məktəb/bölmə bitirməsi vacib deyil, bu barədə ictimaiyyətin bir qisminə yanlış məlumat var. Onların fikrincə, gürcüdilli məktəbdə/sektorda təhsil aldığı halda abituriyentlər bu proqrama qəbul ola bilməyəcəklər. Bu, azərbaycandilli, eləcə də ermənidilli icmada bu proqram haqqında məlumatlandırma istiqamətində işləməyin vacibliyini göstərir”.

Mənbə: edu.aris.ge

BU İL 31704 ABİTURIYENT TƏLƏBƏ ADINI QAZANIB

Qiymətləndirmə və İmtahanlar üzrə Milli Mərkəz 2025-ci il ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunmuş abituriyentlərin sayını açıqlayıb. Mərkəzin yaydığı məlumata əsasən, 31704 abituriyent tələbə adını qazanıb.

Bildirilib ki, 2025-ci ildə 11600-dən çox imtahan iştirakçısı dövlət tərəfindən maliyyələşdirilib. Dövlət qrantını 6500-dən çox abituriyent əldə edib. Onlardan 1000-dən çox abituriyent 100 %-lik dövlət qrantı, 1400-dən çox imtahan iştirakçısı 70 %-lik qrant, 4000-dən çox abituriyent isə 50 %-lik qrant qazanıb. Dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən ali təhsil proqramlarına 5000-ə yaxın imtahan iştirakçısı qəbul olunub. Gürcü dili hazırlıq proqramlarında isə 1700-dən çox abituriyent təhsilini davam etdirəcək. Onlardan 700-dən çoxu dövlət tərəfindən maliyyələşdirilib.

2025-ci ildə Gürcüstan üzrə ümumilikdə 24 imtahan mərkəzi fəaliyyət göstərib. İmtahanlarda iştirak üçün 80000-dən çox namizəd qeydiyyatdan keçib, onlardan 39000-dən çoxu vahid milli imtahanlarda iştirak edən abituriyentlər olub. Tələbələr üçün qrant müsabiqəsində iştirak etmək istəyənlərin sayı 2400-dən çox təşkil edib. Ümumi magistratura imtahanı üçün 10000-dən çox namizəd qeydiyyatdan keçib. Müəllimlər və müəllim olmaq istəyənlər üçün imtahanlara isə 24300-dən çox namizəd qeydiyyat olunub.

Mənbə: edu.aris.ge

PEŞƏ TƏHSİLİ PROQRAMLARINA QEYDİYYAT BAŞLAYIB

Gürcüstanın Təhsil, Elm və Gənclər Nazirliyinin 25 avqustda yayımladığı məlumata görə, peşə təhsili proqramlarına qeydiyyat 2025-ci ilin 1 sentyabrında başlayıb və 25 sentyabra qədər davam edəcək.

Qeydiyyat onlayn olaraq “vet.emis.ge” veb-səhifəsində, eləcə də Gürcüstan miqyasında fəaliyyət göstərən peşə təhsili proqramlarını həyata keçirən müəssisələrdə mümkündür.

2025-ci il qəbulunda bütün Gürcüstan miqyasında peşə təhsili proqramlarını həyata keçirən dövlət və özəl müəssisələr tələbələrə rəngarəng peşə təhsili proqramlarına qəbul edəcəklər.

Nazirliyin məlumatına görə, 2025-ci ildə inteqrə olunmuş proqramların sayı artıb. Bu da baza təhsili olan şəxslərə peşə təhsili ilə yanaşı ümumi təhsil almağa da imkan yaradır. Qeyd olunan proqramların başa çatması nəticəsində peşə diplomu və ümumi təhsili təsdiq edən sənəd – attestat verilir. Məzunların istəkləri olduğu halda ali təhsil pilləsində təhsillərini davam etdirmək imkanları da var.

Həmçinin iş əsaslanan tədris forması ilə həyata keçirilən proqramlara da qeydiyyat həyata keçirilir. Qeyd olunan yanaşma təhsil müəssisəsi və şirkət arasında öhdəliyin bölünməsinə nəzərdə tutur. Proqramla nəzərdə tutulmuş təhsil nəticələrinin bir qisminə iş mühitində, eləcə də konkret şirkətdə nail olunur.

2025-ci ildə təklif olunan peşə təhsili müəssisələri və proqramların tam siyahısı, qeydiyyatla bağlı təlimatla “vet.emis.ge” portalında daha ətraflı tanış ola bilərsiniz.

Peşə proqramları ilə əlaqədar məsləhət almaq üçün (+995 32) 2200 220 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya, yaxud info@emis.ge elektron ünvanına yazı bilərsiniz.

Mənbə: edu.aris.ge

Təsisçi:
“Gürcüstan Gənclərinə Yardım
və Maarifləndirmə Təşkilatı”

Redaktor:
Azər MUSAOĞLU
Yayım direktoru:
Hacı BƏKİROĞLU
Qrafik dizayn:
Elsevər ƏHMƏDOV

ÜNVAN: Rustavi şəh., Şartava küç. 12 b.
TEL: (+995) 555 96 18 68
599 54 12 92
İMEYL: yeni yol qəzeti@gmail.com

Yazılar yalnız elektron variantda qəbul edilir və onlara rəy verilmir. Müəlliflə redaksiyanın mövqeyi müxtəlif ola bilər. Qəzet hələlik ictimai əsaslarla yayımlanır və pulsuz paylanır. Qəzetdə müxtəlif informasiya agentliklərinin xəbərlərindən də istifadə olunur.